

Ur Sveriges rikets lag : 1. Om brott
och straff. 2. Ur ordningsstadgan
för rik...

Persson, E N

27 B e z Br. 1907

PERSON, E. N.

Jurist. Sv.
Lag
saml.
(Bv)

UR SVERIGES RIKES LAG.

1 & 2.

I.

OM BROTT OCH STRAFF.

Särtryck ur
Ny tidning för Sveriges döfstumma.

VÄNERSBORG
LÄNSTIDNINGENS BOKTRYCKERI
1907.

DR. SWENNER, FAYES, LAF.

1

ON BROOK AND STATION

1892

THE HISTORY OF SWENNER'S DISTRICT

INLEDNING.

Svenskarne i allmänhet och de döfstumma i synnerhet ha alltför litet reda på sitt lands lagar. Denna brist kan och bör afhjälpas. Bäst vore ju om undervisning i lagkunskap kunde meddelas i skolorna. Döfstumskolan har emellertid så många andra uppgifter att fylla, att det blir liten eller ingen tid öfrig för denna undervisning. Vid de fortsättningskurser, som vid några skolor anordnats, ha säkerligen lagen och några af dess bestämmelser varit föremål för samtal och undervisning, men det har blifvit för litet på grund af den knappa tiden. Ej heller har någon lämplig läsning i ämnet funnits att tillgå. Det är därför jag nedskrifvit följande utdrag ur lagen, närmast afsedt för de äldre döfstumma, som kommit ut i lifvet. Det särtryck ur tidningen, hvartill detta utgör en inledning, hoppas jag kommer till användning i skolorna, vid deras fortsättningskurser samt vid undervisningen i högsta klassen, särskildt för gossarne, då flickorna äro upptagna af skolköksarbete.

Förf.

Om olika slag af straff och brott.

Hvilka lagen gäller. Strafflagens första kapitel säger, att *efter svensk straffrätt och vid svensk domstol skall dömas inländsk man* för brott, som han begått inom riket eller å svenskt fartyg, eller mot Sverige eller svensk man utom riket, ifall konungen så förordnar. Efter svensk lag skall dömas *äfven utländsk man* för brott, som han här begått. Utlänning har således rätt att vistas här, men också skyldighet att lyda rikets lagar.

Svensk medborgare. Inländsk man i ofvanstående stagande är det samma som svensk medborgare. *Svensk medborgare är hvar och en*, man eller kvinna, som är i äktenskap född af svensk fader, inom eller utom Sverige. Utlänning kan af konungen göras till svensk medborgare, om han det begär och bevisar, att han är myndig och välfrejdad samt att han bott i riket i 3 år och kan försörja sig själf. Utlänning får icke utan särskild tillåtelse besitta fast egendom, idka handel o. s. v.

*

Olika straffslag. De olika slag af straff, som enligt lagen kunna ådömas, äro:

- 1) dödsstraff,
- 2) straffarbete,
- 3) fängelse,
- 4) böter,
- 5) förlust af medborgerligt förtroende,
- 6) skadestånd.

Dödsstraff. Dödsstraff skall å fängelsegård verkställas genom halshuggning. Allmänheten äger ej tillträde, blott några som vittnen särskildt förordnade personer få närvara. Dom, lydande på dödsstraff,

skall alltid prövas af konungen, som vanligen mildrar dödsstraffet till lifstids straffarbete.

Straffarbete skall ådömas antingen *på lifstid* för synnerligen svåra förbrytelser eller *på viss tid, minst 2 månader, högst 10 år*. Den, som dömes till straffarbete, skall föras till straffanstalt och där hållas till arbete för det allmännas räkning. Han äger ingen rätt till ersättning för sitt arbete, men kan erhålla belöning för flit, ordentlighet och godt uppförande. Han får ej skaffa sig något utöfver hvad straffinrättningen består. Bref får af honom icke afsändas eller mottagas utan särskild tillåtelse hvarje gång. Fången får ej mottaga besök under de 3 första mån., därefter har fängelsets styresman rätt bevilja besök af maka, barn, föräldrar och syskon.

Straffarbete.

Ett lindrigare straff är enkelt *fängelse*, som ådömes omedelbart för brott *minst en månad, högst två år*. Sådan fånge skall förvaras i enrum. Han är pliktig sysselsätta sig med arbete, som han själf må förskaffa sig, i hvilket fall han får för egen räkning behålla den inkomst, arbetet kan medföra. Lämnas arbetet af fängelset, får fången blott en del af inkomsten. Vill och kan fången skaffa sig underhåll eller bekvämlighet utöfver fängelsets, är det tillåtet, dock inom vissa gränser. Anhöriga må få på utsatt tid besöka honom i fängelset, äfvensom andra personer efter tillstånd af fängelsedirektören. Tillstånd att afsända och mottaga bref får i vanliga fall honom ej vägras. Fånge, som undergår fängelsestraff i stället för böter, äger ej rätt skaffa sig några bekvämligheter.

Fängelse

Böter betyder den penningssumma, som någon blir dömd att betala som straff för någon mindre förseelse. Alla enligt strafflagen ådömda böter tillfalla kronan (staten). Böter för brott mot andra förordningar och stadganden delas ibland så, att

Böter.

en del tillfaller kronan, en del *allmänne åklagaren* (den, som vid domstolen anklagar, vanligen *länsmannen* på landet och *stadsfiskalen* i staden) och en del *angifvaren* (den, som anmält förseelsen).

Utmätning. Vill den dömda icke betala böterna, göres hos honom utmätning, d. v. s. af hans egendom tages af utmätningmän (i stad *stadsfogde*, på landet *kronofogde* eller vanligen *länsman*) och säljes så mycket, som till böternas gäldande (betalning) behöfves.

Förvärdningsstraff. Kan den dömda icke betala böterna, skola böterna förvärdas till fängelsestraff. Minsta bötesbelopp är 5 kr., högsta vanligen 500 kr. Mot 5 kr. böter svarar 3 dagars fängelse, mot 10 kr. 4 dagars, mot 20 kr. 5 dagars fängelse o. s. v. Om en person t. ex. blifvit för fylleri dömd till 50 kronors böter och saknar tillgång till böternas gäldande, får han i stället 8 dagars fängelse.

Förlust af medborgerligt förtroende. Såsom en påökning, skärpning af straffet, kan den brottslige dömas till *förlust af medborgerligt förtroende*. Denna skärpning af straffet förekommer blott vid gröfre brott och, som jag tror, endast i sammanhang med på straffarbete lydande dom. Att en person dömes till förlust af medborgerligt förtroende, antingen för alltid eller för viss tid, minst 1 år, högst 10 år från den dag han blifvit frigifven, betyder, att den dömda under den tiden förlorar en del af sina medborgerliga rättigheter (är vanfrenjdad). Han mister ämbete, tjänst eller allmän befattning. Han kan under den tid vanfrenjden varar, ej vittna, får ej aflägga ed, får ej idka handel eller yrke i större omfattning o. s. v. I prästbetyget (frenjdbetyget) skall antecknas, om personen i fråga ej äger medborgerligt förtroende. Många anse detta straff olämpligt, emedan det liksom varnar folk för att lita på och taga i sin tjänst den förut brottslige och därigenom hindrar honom åter blifva en hederlig och nyttig medlem af samhället.

Som ett straff kan också anses att den brotts- *Skadestånd.*
lige skall *gälda skadestånd*, betala ersättning för
den skada han gjort. Då det är fråga om kropps-
skada skall betalas ersättning till målsägaren (den,
mot hvilken ett brott blifvit begånget, den, som
lidit skada) icke allenast för läkarevård och andra
kostnader, utan äfven för hinder i arbete eller nä-
ring, för sveda och värk, så ock för lyte eller
framtida men (skada), som kan blifva en följd.

I detta sammanhang må påpekas *arbetsgifvares* *Arbetsgifvares*
skyldighet att ersätta sin arbetare för skada, som *ersätt-*
denne under arbete för hans räkning ådragit sig. *ningsskyld-*
Anses arbetaren genom vårdslöshet själf vara or- *dighet.*
saken till skadan, har han ej rätt till ersättning.
Dödas arbetaren, är arbetsgifvaren skyldig betala
begravningshjälp samt årlig lifränta till efterlef-
vande hustrun, så länge hon lever ogift, samt
barnen, tills de uppnått 15 år. Liknande bestäm-
melser i Tysklands och Danmarks lagar har med-
fört, att arbetsgifvarne ej vilja mottaga döfstumma
arbetare, emedan de anse dem lättare utsatta för
olycksfall än andra. Som dessa bestämmelser skulle
kunna medföra stora utgifter, bruka arbetsgifvarne
olycksfallsförsäkra sina arbetare, hvarigenom ersätt-
ningsskyldigheten öfverflyttas på försäkringsbolaget
eller försäkringsanstalten. Äfven må påpekas att skada
å egendom, som förorsakats af järnväg t. ex. ge-
nom eld, skall af järnvägens ägare ersättas. För
skada, som under arbete förorsakats af tjänare,
svarar i första hand husbonde. Så ock beträffande
af husdjur föröfvad skada. Äfven annan arbets-
gifvare är skyldig ersätta skada å annan persons
egendom, som förorsakats af hans arbetare.

Särskilda straff för ämbetsmännen äro:

1) *afsättning*, d. v. s. förlust af ämbetet för *Straff för*
alltid, och *ämbetsman.*

2) *mistning af ämbetet på viss tid.*

*

*Medbrott-
lings straff.* Icke endast den, som begått brottet, utan äfven *den, som förledt till eller anstiftat brottet, och den, som med råd och dåd (handling) hjälpt gärningsmannen, straffas* såsom om han vore gärningsmannen. Om föräldrar, husbonde, förmyndare eller förman förleda dem, som under deras vård eller lydnad stå, att begå brott, anses det som *försvårande omständighet*, och deras straff blir större. *Om de veta om brottet och ej söka hindra det, straffas de* äfven, dock högst med fängelse. Äfven *annan person, som vet om brottet, men ej försöker hindra detsamma, straffas.* *Om någon efter brottet hjälper den brottslige att fly, eller att dölja sitt brott, eller gömma eller afyttra (sälja) genom brottet åtkommet gods, straffas han* med fängelse eller böter, i svårare fall med straffarbete i högst 2 år. Dock straffas icke make eller nära släkting, som dolt den brottslige eller hjälpt honom fly.

Ett exempel: A gör inbrott och stjälar diverse saker. B har visat A vägen, lärt honom, hur han skall göra, och står på vakt, under det A begår inbrottet. C, hos hvilken A och B bo, vet att A och B gått ut för att stjäla, men tycker det är bra och bryr sig ej därom. A bär de stulna sakerna till "tjufgömmaren" D, som gömmer dem och vid lämpligt tillfälle säljer dem för A:s räkning. Till sin fästmö E lämnar A af det stulna som present en dyrbar ring. A dömes till straffarbete för inbrott. B dömes liksom A, emedan han planlagt stölden och varit närvarande vid brottet. C straffas med fängelse, emedan han vetat om brottet, men ej sökt hindra det. D straffas därför att han dolt och afyttrat hvad han visste vara stulet. E

straffas, emedan hon mottagit och behållit gods, som hon bort misstänka vara orättfånget (stulet).

*

Brott blifva strafflösa då de begås af barn, som ej fyllt 15 år. Har den, som fyllt 14 men ej 15 år, begått svårare brott, kan han dömas till högst 4 års straffarbete, om domstolen anser, att han borde haft förstånd nog inse sin gärnings brottslighet. Brottssling under 15 år kan dock dömas till åga af föräldrar eller målsmän, eller dömas att insättas på någon uppfostringsanstalt för varnartiga barn. Brott, som begås af den, som saknar förståndets fulla bruk, straffas mildare eller blifver ostraffadt.

Strafflöshet.

Vidare äger man enligt lag *rätt till nödvärn*, att försvara sig vid trängande fara, och den skada, man då möjligen gör, straffas ej. Om jag blir öfverfallen och det gäller mitt lif, om någon nattetid gör inbrott hos mig eller nattetid olöfligen intränger i mitt hus eller rum, äger jag rätt till nödvärn, *jag har rätt att med våld försvara mig och mitt*. Dock må jag se till, att jag *icke använder större våld än nöden kräfver*, större våld än jag behöfver, ty den skada, jag då gör straffas, dock mildare än annars.

Nödvärnsrätt.

Förbrytare, som gjort sig däraf förtjänta, kunna ådömas *skärpning i straffen* genom strängare behandling i fängelset: hårdt nattläger och mörkt enrum, hvarjämte de förlora andra fångar medgifna rättigheter. Sådan straffskärpning ådömes hufvudsakligen för misshandel, då brottet visat synnerlig råhet och ondska.

Straffskärpning.

Å andra sidan kan domstol äfven *mildra straffbestämmelserna*. En person t. ex., som gjort sig förfallen till *kortare frihetsstraff* (fängelse), men som anses skola komma att bättra sig utan un-

Strafflindring.

Villkorlig dom. dergående af straffet, kan af domstolen befrias därifrån genom s. k. *villkorlig dom*. Sådan dom innehåller bestämmelse om visst straff för brottet men tillika föreskrift om, att med straffets fullgörande skall anstå. På det villkor att den dömda förhåller sig under tre år oförvitligt, förfaller det ådömda straffet. Om han under dessa tre år gör sig skyldig till nytt brott, verkställs jämväl straffet för det förra brottet.

Villkorlig frigifning. Vid *längre frihetsstraff* (straffarbete) kan mildring i straffet ske genom s. k. *villkorlig frigifning*. Fånge, som utstått två tredjedelar af strafftiden och som tros skola äfven på fri fot förhålla sig väl, kan utsläppas tidigare än enligt domen, men står då under en viss prøfvotid under sträng uppsikt och återföres till fängelset, om han gör sig skyldig till dåligt uppförande.

* * *

Vi ha nu sysselsatt oss med olika slag af straff, strafflöshet samt straffets skärpning och mildring. Låtom oss nu öfvergå till de *olika slagen af brott* med deras olika straffpåföljder. Lagen uppdelar brotten i: religionsbrott, brott mot riket (förräderi) brott mot konung och riksdag, brott mot annan offentlig myndighet (öfverheten), fridsbrott, förfalskningsbrott och mened samt slutligen olika slag af brott mot den enskilde.

Religionsbrott.

Om *religionsbrott* stadgas att den, som åstadkommer allmän förargelse genom att häda Gud eller göra gäckeri af hans heliga ord eller sakrament eller genom att störa gudstjänsten straffas, högst fängelse i ett år, lägst böter. Den, som sön- eller högtidsdag mellan 6 på morgonen och 9 på aftonen idkar handverk eller arbete, som kan uppskjutas utan våda, kan straffas för *sabbats-*

brott med böter. Lag samma är för den, som under denna tid håller handelsbod öppen.

Angående *brott mot riket* (Sverige) samt *mot konungen och riksdagen* stadgas stränga straff. För uppror eller annat anslag mot konungen eller tronarvinges lif, frihet eller makt dömes till dödsstraff eller lifstids straffarbete. Likaså straffas strängt allt görande, som kan skada Sveriges frihet och säkerhet. Om t. ex. svensk man under krig förräder sina landsmän för fienden, om han förleder dem att öfvergå till fienden eller till annan trolöshet, om han är spejare åt fienden eller dylikt, straffas han med lifvets förlust eller straffarbete på lifstid. Som brott mot konungen, *majestätsbrott*, räknas äfven smädligt tal eller smädlig skrift om konungen, drottningen eller tronföljaren. Dock får ingen för majestätsbrott åtalas utan att konungen därtill först gifvit sitt samtycke. Detta har medfört, att sådana rättegångar hos oss äro sällsynta i jämförelse med t. ex. i Tyskland. Äfven brott mot riksdagen, vare sig våld eller smädelse straffas.

Förräderi.

Majestätsbrott.

Till öfverhetens skydd innehåller lagen äfven andra, skärpta bestämmelser. Gör någon miss-handel å *ämbetsman*, då han är i ämbetets utöfning, eller talar eller skrifver smädligen om honom i samband med hans ämbete, straffas han i förra fallet med straffarbete, i det senare med böter. Med ämbetsman menas den, som blifvit af konungen till sitt ämbete förordnad. Med ämbetsman likställes vissa i lagen uppräknade personer. Lägre befattningar innehafvas af tjänstemän. Kronofogden t. ex. utnämnes till sin tjänst af konungen och är således ämbetsman. Länsman ut-

Ambetsmans skydd.

nämnes af konungens befallningshafvande (länsstyrelsen) och är tjänsteman. Äfven *tjänstemän* åtnjuta lagens särskilda skydd, då de äro i tjänstetöfning, i det att strängare straff för våld, hotelse eller smädelse mot dem stadgas.

Våldsamt motstånd.

Våldsamt motstånd vid offentlig förrättning straffas. Person t. ex., som skall till häkte afföras och därvid gör motstånd, kan därför ådömas ända till 6 månaders fängelse, äfven om förrättningsmannen (polisen) icke våldföres. Misshandel af polis kan medföra ända till 2 års straffarbete.

Upplopp.

Om folksamling stör lugn eller allmän ordning samt ej på tillsägelse af offentlig myndighet (t. ex. polis eller länsman) skingrar sig, straffas *anförare* och anstiftare med straffarbete och *deltagare* med böter. Föröfvas af folksamlingen våld, ökas straffen. Person, som t. ex. blott af nyfikenhet kommit med i en sådan folksamling och ej på polisens uppmaning aflägsnar sig, kan således bötfällas, t. o. m. ådömas fängelse. Folksamling för öfverläggning må ej af offentlig myndighet förhindras, så framt därvid ej förekommer något olagligt.

Uppmaning till brott.

Hvar och en, som i tal eller skrift *uppmantar till våld* å person eller egendom *eller till annat brott* dömes till böter eller fängelse. Samma lag är för uppmaning till olydnad mot lag eller öfverhet. Äfven den, som utsprider skrift med sådan uppmaning, är hemfallen åt straff.

Befriandet af fånge.

Tager någon häktad person eller fånge med våld *lös*, dömes till straffarbete i högst fyra år. Sker befriandet af fånge genom list eller annorledes, är straffet något mildare.

Skadandet af kungörelse.

Olofligt *borttagande* eller nedrifvande eller skadande af offentlig myndighets *kungörelser* eller anslag straffas med böter intill 100 kr.

Själfpantning.

S. k. *själfpantning* är förbjuden. D. v. s. jag har icke rätt att som säkerhet eller ersättning för

fordran själf taga egendom, som tillhör den person, jag har fordran hos.

*

Den, som *stör kyrkofriden* genom våldsgerning eller svordomar, oljud eller annan förargelse vid gudstjänst, straffas med straffarbete, fängelse eller böter allt efter brottets beskaffenhet.

*Kyrkofrids-
brott.*

Den, som *bryter annans hemfrid* genom att mot hans vilja eller med våld intränga i hans hus, gård eller fartyg eller vägrar att, efter tillsägelse, sig därifrån begifva, straffas med minst 10 kronors böter, högst ett halft års fängelse. Begår någon sådant *hemfridsbrott* i afsikt att våldföra sig å (öfverfalla) någon, må till straffarbete i högst 2 år dömas. Brytes hemfriden genom olaga husransakan (husundersökning) vare straffet böter eller högst sex månaders fängelse. Husundersökning får ske efter tillåtelse af myndighet och i 2 vittens närvaro. (Följande exempel från Stockholm kan omtalas. En döfstum hade förlorat en öfverrock och misstänkte att en hörande arbetskamrat tagit den. Då den hörande var borta på arbete, öppnade den döfstumme med en lånad nyckel dörren till hans bostad och gick in för att leta efter rocken. Han blef sedd af grannarne, och den hörande fick af dessa veta om besöket. Han anmälde den döfstumme för polisen, men då man ansåg, att den döfstumme handlat af oförstånd, gjordes ej mål af saken.) Den, som bryter hemfriden genom att slå in fönster eller kasta in sten i hus eller å gård, straffas med böter eller fängelse. Äfven bultande å annans hus, oväsen å gård eller i trädgård o. d. straffas som hemfridsbrott. Hemfridsbrott kan bli föremål för rättegång först efter målsägarens anmälan.

*Hemfrids-
brott.*

Ordning å allmän plats Till skydd för *vägfriden* stadgas, att den, som på allmän väg, gata, torg, marknads- eller auktionsplats eller annan *allmän plats* för oljud eller far öfverdådigt fram (åker för fort), så att annan däraf kan skadas, eller annars *åstadkommer förargelse*, skall straffas med böter. Till allmän plats räknas järnväg, ångbåt, spårvagn, sal där föredrag eller föreställning hålles eller där mat eller dryck försäljes, o. s. v. Vid våld å person anses det som *försvårande omständighet*, om våldet föröfvats på sådan plats, och strängare straff ådömes.

Förfalskning. Den, som *förfalskar* offentlig myndighets skrift genom att tillägga eller utplåna (borttaga) något för att därigenom skaffa sig eller annan nytta eller göra annan skada, dömes till straffarbete f. o. m. 2 ända till 8 år. Var handlingen af mindre vikt t. ex. frejdbetyg e. d., blir straffet mildare.

Den, som falskeligen i annan persons namn skrifer och använder köpebref, testamente, skuldebref, handelsbok, kvitto och dylika handlingar eller genom tillägg eller utplåning ändrar riktig sådan skrift, straffas med $\frac{1}{2}$ t. o. m. 4 års straffarbete. För förfalskning af orlofsedel, betyg och andra dylika intyg dömes till straffarbete eller fängelse i högst 6 mån.

Den, som begagnar hvad han vet vara förfalskad handling, straffas som förfalskare, äfven om han icke själf utfört förfalskningen.

Myntförfalskning. Att *eftergöra gångbart mynt*, göra falskt mynt, är förbjudet, äfven om man icke utgifver myntet, och straffet är ända till 8 års straffarbete. Förfalskning af sedlar straffas med ända till 10 års straffarbete, förr dödsstraff. Den, som använder hvad han vet vara falskt mynt, straffas som om han själf förfalskningen gjort. Den, som kan upptäcka *falskmyntare*, erhåller belöning.

Likaså får man icke eftergöra märken å varor, s. k. *fabriksmärken*. Till skydd för sina varor kan en fabrikör t. ex. låta inregistrera sitt *varumärke*, d. v. s. han insänder till vederbörande myndighet (Kongl. Patent- och Registreringsverket i Stockholm) tydlig beskrifning på och afbildning af märket, som han skall sätta på sin vara till igenkänningstecken. Sedan registrering beviljats, får ingen annan använda samma eller liknande märke. Brott häremot straffas med böter eller fängelse samt skadestånd. Saken har för de flesta af oss ingen betydelse, men förordningen omnämnes, emedan man ofta i tidningarne får se uttrycket: inregistrerad varumärke.

*Fabriks-
märke.*

Användandet af *falska mått, mål och vikter* straffas. Lagen föreskrifver, att vid handel må icke nyttjas andra redskap för mätning och vägning än de, som blifvit i laga ordning *justerade* (undersökta och godkända) af därtill förordnad person. De justerade redskapen märkas med en stämpel, krona, hvarför man brukar tala om "krönta" kärl t. ex. Efter viss tid skola redskapen *omjusteras*. Det åligger polisen tillse att denna förordning efterlefves. Öfverträdelse af densamma bestraffas med böter.

*Falsk vikt
o. s. v.*

*

Har någon mot bättre vetande burit *falskt vittnesbörd* och det med laga edgång bekräftat, dömes för *mened* till straffarbete från och med två till och med sex år, hvarjämte den skyldige för alltid förlorar sitt medborgerliga förtroende. Om vittne *förtiger en del* af hvad han vet och som kan vara till upplysning i målet, straffas han som för *mened*, om han pröfvas göra det mot bättre vetande; med böter eller fängelse, om han anses hafva gjort det af oförstånd. Återtager *menedare* af sig

Mened.

själ sitt falska vittnesmål, innan skada däraf skett, mildras straffet.

*

Falsk angifvelse.

Falsk angifvelse för brott dömes till olika straff alltefter det straff, som kunnat följa på det upp-diktade brottet. Om någon t. ex. anklagar annan falskeligen inför domstol för brott, som straffas med lifstids straffarbete, dömes den falske angifvaren till 2–6 års straffarbete. Om domstolen finner att den, som gjort angifvelsen, haft sannolika skäl till sin angifvelse, är angifvaren från straff fri.

Ärekränkning.

Hvar och en, som muntligen eller skriftligen beljuger en annan genom att pådiktta honom brott, straffas allt efter straffpåföljden för det pådiktade brottet. Äfven utspridande af annat *falskt rykte*, som annan kan skada till anseende, yrke eller näring, straffas.

Förolämpar man annan med smädligt yttrande i tal eller skrift, eller med hotelse eller på annat sätt, straffas med böter intill 1,000 kr. eller $\frac{1}{2}$ års fängelse, om förolämpningen väckt synnerlig uppmärksamhet eller varit af svårare beskaffenhet, eljest med böter intill 200 kr. (Jämför hvad förut sagts om öfverhets och ämbetsmans skydd!) Brott angående ärekränkning må i vanliga fall ej åtalas af annan än målsäganden.

*

Mord.

14 kap. i strafflagen handlar om *mord, dråp* och *annan misshandel*. Med mord menas då dö-dande af person med berådt mod, uppsåtligt, efter öfverläggning. Som ej så svårt brott räknas dråp, dödande utan föregående öfverläggning, af hastigt mod. Om mord stadgas: den som, *i uppsåt att döda, med berådt mod* beröfvar någon lifvet, skall för mord mista sitt lif eller dömas till straffarbete på lifstid. *Försök till mord* straffas med 6–10

års straffarbete; kom af försöket ringa eller ingen skada är straffet dock minst 2 års straffarbete.

Uppsätlig *förgiftning* af annan straffas som *Förgiftning*. mord. (Giftiga ämnen få i allmänhet icke innehafvas eller försälas af annan än apotekare. Läkemedel, som innehålla gift, utlämnas från apoteket blott mot läkares recept.)

Hvar och en, som *i uppsåt att döda men af hastigt mod* beröfvar annan lifvet, straffas för *dråp* med 10 års eller listids straffarbete. Var dråparen af den dräpte förut retad eller misshandlad, eller om andra förmildrande omständigheter finnas, kan straffet nedsättas till 6 år. *Dråp.*

Sker *dråp* genom misshandel, *utan afsikt att döda*, t. ex. om någon i ett slagsmål råkar slå motståndaren så hårdt, att döden följer, kan straffet ytterligare nedsättas, dock ej under 2 år.

Är någon ouppsätligen, genom vårdslöshet, oförsiktighet eller försummelse, *vållande till annans död*, dömes till böter eller fängelse. Var den skyldiges fel stort, dömes till högst 2 års straffarbete.

Uppsätlig misshandel af annan, så att däraf *Misshandel.* följt svårare kroppsskada (t. ex. förlust af syn, hörsel eller talförmåga), svårt lyte, stadigvarande ohälsa eller lifsfarlig sjukdom, straffas, om misshandeln skett med berådt mod, med 6–10 års, om den skett i hastigt mod, med 2–6 års straffarbete. Misshandel, utan uppsåt att åstadkomma sådan svårare skada, straffas lindrigare. Misshandel, hvaraf ringa eller ingen skada följt, straffas med böter, högst $\frac{1}{2}$ års fängelse.

Har någon i uppsåt att göra skada eller i vredesmod dragit knif eller spänt skjutvapen (*Resande af lifsfarligt vapen*) straffas han med böter eller fängelse äfven om ingen skada skedde.

Fosterfördrifning *Fosterfördrifning* (dödande af ofödt barn) genom yttre eller invärtes medel straffas med 1–6 års straffarbete. Medhjälpare straffas liksom moder.

Sker mord eller misshandel å *närskylda* (föräldrar, syskon o. s. v.) eller annan, under hvars lydnad man står, anses som synnerligen försvårande omständighet och medför skärpning i straffet.

Duell. *Envig*, duell, är i lagen förbjudet och straffas jämväl vittnena vid enviget (sekundanterna).

Djurplågeri Den, som vid behandling af egna eller andras kreatur visar uppenbar grymhet, straffas för *djurplågeri* med böter.

Tvingade af annan. *Brott mot annans frihet* straffas. Den t. ex., som mot föräldrars vilja bortför barn för att det skall begagnas till tiggeri eller dylikt, kan straffas med ända till 8 års straffarbete.

Likaså straffas den, som med *våld* eller *hot tvingar* en annan att något göra eller underlåta. Detta gäller äfven om den, som försöker tvinga någon till deltagande i strejk eller hindra någon att återgå till arbete eller att utföra erbjudet arbete.

Våldtäkt. Den, som *tager kvinna med våld* och mot hennes vilja med henne öfvar otukt, dömes till straffarbete från och med 6 till och med 10 år.

Aktenskapsbrott och *tvegifte* äro belagda med straff.

Otukt. *Otukt* och annan gerning, som sårar tukt och sedlighet, så att allmän förargelse däraf uppkommer, straffas. Utspridandet af skrift, bild eller dylikt, som sårar sedligheten, straffas äfven.

Lotteri. *Lotteri* om penningar eller penningars värde får för allmänheten icke inrättas. Dock kan Konungens Befallningshafvande meddela tillstånd till bortlottande af konst saker, arbeten för välgörande ändamål o. s. v.

Finnes någon å allmän plats synbarligen öfver- *Fylleri.*
 lastad af starka drycker, straffas han för *fylleri*
 med böter.

*

Uppsåtlig *mordbrand* (antändande af annans *Mordbrand.*
 egendom) straffas med 6–10 års straffarbete. Om
 någon innebränts, blir straffet listids straffarbete
 eller dödsstraff. Den, som själf sätter eld på sin
 egendom t. ex. för att utfå brandförsäkring, kan
 dömas ända till 4 års straffarbete.

För uppsåtlig skadegörelse å *kanal* och *järn- Skadegö-
 väg* med hvad därtill hör, så att olycka däraf kan *relse å all-
 uppkomma, dömes högst till straffarbete i 6 år. män egen-
 Likaså straffas uppsåtlig skada å telegraf och tele- dom.*
fon, dock med högst 2 års straffarbete.

*Förstörandet eller skadandet af allmän min-
 nesvård, bro, väg, gata, vattenledning, och annan
 allmän egendom* straffas med högst 2 års straff-
 arbete. Skadegörelse å enskild persons egendom
 är belagd med samma straff. Skadestånd skall af
 den skyldige gäldas, vare sig brottet begåtts af
 uppsåt eller "genom vållande" d. v. s. ofrivilligt,
 utan afsikt att skada.

*

Hvar och en, som stjal gods eller penningar *Stöld.*
 öfver 15 kronors värde dömes för *stöld* till straff-
 arbete i högst sex månader, om det är första
 gången. Går värdet af det stulna ej till 15 kro-
 nor, dömes för *snatteri* till böter eller fängelse i
 högst $\frac{1}{2}$ år.

Begår någon stöld andra gången, blir straffet
 fängelse eller straffarbete i högst 5 år. För tredje
 resans stöld höjes straffmöjligheten till 6 år. Stjal
 någon för 4:de gången eller oftare kan straffet bli
 intill 10 års straffarbete. Snatteri tredje gången
 straffas som stöld första gången.

Snatteri.

Den, som å annans mark olofligen *fäller träd* eller tager ris, löf o. s. v., dömes för stöld, om värdet går öfver 15 kr. Är värdet under 15 kr., dömes den skyldige för *åverkan* till böter eller fängelse. Icke ens vindfälle, d. v. s. nedblåsta träd och grenar, får från annans mark olofligen bortföras.

Inbrott. Stöld straffas *strängare*, med ända till 4 års straffarbete, om man stjälar från kyrka, från posten, ur försegladt bref, ur kläder, som någon har på sig (*fickstöld*), genom *inbrott*, nattetid ur bebodt hus, under eldsvåda eller vid skeppsbrott o. s. v.

Som inbrott anses icke blott, då någon med våld brutit sig in i hus eller rum, utan äfven då någon klättrat öfver stängsel, brukat falsk nyckel, öppnat låst skåp, låda o. s. v.

Medbrottslighet Tjufs *medbrottsling*, d. v. s. den som med råd eller dåd hjälpt tjuften, straffas som tjuf.

Den, som med vetskap om den olofliga åtkomsten *gömt*, köpt eller sålt *tjufgods* (stulna saker) dömes som tjuf.

Den, som gör falsk nyckel eller dylikt, som han vet skall användas till inbrott, dömes högst till fängelse i 6 månader.

Rån. Den som medelst *våld* eller *hot*, som innebär trängande fara, af annan tager gods eller penningar, dömes för *rån* till straffarbete från och med 2 t. o. m. 8 år. Försök till rån straffas med 1 – 6 års straffarbete. Som försvårande omständighet, medförande strängare straff, ända till listids straffarbete, anses: om två eller flere öfverenskommit om och föröfvat rån; rån från posten; rån från den, som svårligen kunnat försvara sin egendom; rån i förening med inbrott. Tjuf, som upptäckts och sätter sig till motvärn, då ägare vill återtaga sitt, straffas som för rån.

Den, som genom antagandet af falskt namn *Bedrägeri.* eller yrke eller annat svek bedrägligen skaffar sig gods eller pengar, straffas för *bedrägeri*, lägst med böter, högst till 4 års straffarbete. Som bedrägeri anses och straffas t. ex. att man genom falsk uppgift skaffar sig ersättning för brandskada; säljandet af förfalskade lifsmedel, exempelvis vattenblandad mjölk; *kvacksalveri* (d. v. s. obehörigt utöfvande af läkarekonsten eller oloflig försäljning af läkemedel); användande af oriktiga mått eller vikter. Den, som sig till nytta eller annan till skada, uppsåtligen *öppnar* annans *bref* kan dömas till ända till 2 års straffarbete. Sker öppnandet af brefvet afsiktligt men utan ondt uppsåt, är straffet böter. Olofligt användande af annans egendom straffas med böter. Som bedrägeri anses vidare utöfvandet af *spådom* eller annan vidskepelse för att därigenom skaffa sig inkomst.

Hvar och en, som något *hittar*, bör det genast kungöra. Underlåtes det, straffas med böter, högst dubbla värdet af det hittade. Anmäler sig ingen ägare inom år och dag, äger upphittaren behålla $\frac{1}{3}$ af det upphittades värde, $\frac{2}{3}$ tager kronan. Annonserar ägare efter förlorat gods och upphittaren icke anmäler sig, kan den senare straffas med fängelse. *Hittegods.*

Den, som hittar *fornsaker* af guld, silver eller koppar, är skyldig anmäla det, på det att staten må få inköpa dem, om så önskas. Hela värdet tillfaller upphittaren. Anmälan kan ske hos länsman eller länsstyrelse. Äfven andra fornsaker kunna inlösas af staten. Hittar man *kreatur*, skall det kungöras. Upphittaren skall af ägaren ha ersättning för sina kostnader för kreaturets föda och vård. Kommer ej ägaren inom ett år, får upphittaren behålla djuret.

Åverkan.

Olofligt fällande af träd o. s. v. å annans mark straffas som *åverkan* med böter eller fängelse. Olofligt borttagande af gräs, ris, löf, o. s. v. straffas likaledes. Som *åverkan* anses och straffas: om någon olofligen släpper sina *skattor* på annans ägor eller om de dit inkomma på grund af bristande tillsyn; om någon nedbryter *stängsel* eller grind; om någon olofligen tager *väg* öfver annans ägor, som däraf kunna skadas; om någon olofligen *jagar* på annans mark eller olofligen *fiskar* i annans vatten. I öppna hafvet äger hvarje svensk undersåte rätt att fiska, likaså med krok i yttre skärgården. Rätten att fiska tillkommer eljest den, som äger stranden. Om sillfisket gälla särskilda bestämmelser.

*

Det utdrag ur strafflagen, jag velat gifva de döfstumma medborgarne afslutas härmed. Om jag lyckas göra någon nytta därmed, kanske vi låta vara osagdt. Hvad jag däremot vill ha sagdt är, att min afsikt varit den bästa. *E. N. Person.*

Ur Sveriges Rikes Lag.

II

Ur Ordningsstadgan för rikets städer.

Stadsfullmäktige bestämma, hvilka ställen i staden skola upplätas till allmänna försäljningsplatser. På dessa platser skola stånd, bord och vagnar, från hvilka försäljning sker, ordnas af polisen. Ohörsamhet mot poli-

sens föreskrifter straffas med böter. Försäljning får således icke ske hvar som helst på gata eller torg.

Dragare (häst eller ox) får icke ställas så att trafiken däraf hindras, d. v. s. folk hindras att komma fram.

Ingen får åka eller rida å trottoar. Ej heller må trottoaren begagnas af person, som bär börda, som till följd af sin storlek, osnygghet eller dylikt är andra gående till hinder eller obehag. Straff: böter intill 50 kr.

Öfverdådig framfart (hastigt körande) straffas med böter. Då släde begagnas, skall hästen bära ljudande klocka eller bjellra. Straffet böter intill 20 kr.

Häst får icke lämnas å allmän plats obunden utan erforderlig tillsyn. Straffet böter intill 20 kr.

Ägare af hund skall bland annat tillse att denna nattetid icke löper ute.

Skott få icke aflossas inom staden utan polismyndighetens tillstånd, ej heller fyrverkeri afbrännas. Böter intill 100 kr.

Den, som upphugger is och öppnar vak, är skyldig att noga utmärka öppningen.

Obehörigt öppnande af vattenlednings- eller gaslysningskran eller släckande af gatulykta kan medföra 100 kr:s böter.

Badande under bar himmel får ej ske i stad på annan plats än som för ändamålet af polismyndigheten anvisats.

Tillställning, som i tidning eller annorledes kungöres, och till hvilken allmänheten mot afgift har tillträde, skall i förväg anmälas hos polismyndigheten.

Gata och annan allmän plats skall omsorgsfullt sopas och rengöras, hvilken

skyldighet tillkommer vederbörande ägare af tomt vid platsen. Snö skall bortskottas och, om så behöfs, bortköras. Trottoarer skola sandas till förekommande af olyckshändelser. Å gata växande gräs skall borttagas. Böter intill 100 kr.

Sopor, affall från fabriker och verkstäder, eller annan orenlighet få icke i stad eller å dess område kastas i sjö eller vattendrag eller läggas å isen därstädes. De få ej heller utkastas å gata eller annan allmän plats.

Magistraten, som består af en borgmästare och rådmän, kan utom dessa lagens föreskrifter utfärda äfven andra ordningsregler. Magistraten och den under magistraten lydande polisen skall tillse, att ordningsstadgan efterlefves. För Stockholm gälla särskilda bestämmelser.

Tillägg.

Sid. 6, rad. 1 bör stå: en del tillfaller kronan (staten) eller kommunen.

Sid. 9, rad 4 och följ. bör stå: För den, som fyllt 15 men ej 18 år äger straffnedsättning rum, och vid mindre brott (högst 6 mån. fängelse) kan domstol förordna om den brottsliges intagande å uppfostringsanstalt i stället för fängelsestraff.

Sid. 16 om ärekränkning må tilläggas: Utspredande af rykte om gerning eller last, som är straffbar, straffas, äfven om det är sannt, likaledes i fråga om brott, då jag ej kan själf eller genom annan beifra brottet. Det är således skäl att vara mycket försiktig i sitt uttalande om andra.